

V. Muzika: mokinių pasiekimai, turinio apimtis, vertinimas

9. Muzika – meninio ugdymo dalykas.

Muzikos dalyko mokymosi pasiekimai, turinio apimtis ir pasiekimų lygių požymiai parengti atsižvelgiant į meninio ugdymo srities nuostatas ir siekiant dermės su kitais meninio ugdymo dalykais ir kitomis ugdymo sritimis.

9.1. Dalyko tikslas, uždaviniai, struktūra ir integravimo galimybės

9.1.1. Tikslas – suteikti kiekvienam mokiniui kultūrinio sąmoningumo ir muzikinės kompetencijos pagrindus, ugdyti emocingą ir kūrybingą asmenybę, norinčią ir gebančią įvairiomis formomis dalyvauti muzikiniame gyvenime, muzika praturtinti savo asmeninį gyvenimą.

9.1.2. Uždaviniai. Įgyvendinant muzikinio ugdymo tikslą mokiniai:

- ugdomi pagarbą muzikai, plėtoja muzikinę estetinę patirtį muzikuodami ir gilindamiesi į muzikinės kultūros palikimą;
- įvairia muzikine veikla atskleidžia ir plėtoja savo muzikinius-kultūrinius interesus ir vertybines nuostatas;
- ugdomi atlikimo ir kūrybinius gebėjimus naudodamiesi įvairiomis raiškos priemonėmis ir kūrybos technologijomis;
- turtina muzikinį žodyną ir raštingumo patirtį;
- ugdomi kritinę nuovoką, stiliaus pojūtį, socialinio kultūrinio muzikos konteksto supratimą;
- siekia dalytis savo muzikine patirtimi su kitais, nori ir geba pristatyti savo šalies muzikinę kultūrą svetur.

9.1.3. Struktūra. Dalyką sudaro trys veiklos sritys:

- muzikinė raiška. Ji apima mokinių **dainavimo, grojimo, kūrybos ir pasirodymo** gebėjimų, būtinų žinių ir supratimo, šioms veikloms būtinų nuostatų ugdymą. Muzikuodami, kurdami ir dalyvaudami kultūrinuose renginiuose mokiniai išmoka taikyti būtinas muzikos kalbos žinias praktikoje, turtinamas jų muzikinis žodynas, plėtojama akustinė patirtis;
- muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas. Jis apima mokinių akustinės patirties ir muzikinio žodyno plėtrą remiantis įvairių kultūrų ir laikotarpių muzikos kūrinių pavyzdžiais; muzikos suvokimo ir meninių išgyvenimų, es-

tetinių įspūdžių išreiškimo žodžiu, analitinių ir vertinimo gebėjimų ugdymą, muzikinių sąvokų žodyno įvaldymą;

- muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Jis apima įvairių muzikinių reiškinių, tradicijų, muzikos reikšmingumo visuomenės gyvenime tyrinėjimą ir asmeninės muzikinės patirties savistabą.

9.1.4. Integravimo galimybės. Muzika gali būti integruojama su kitais menų ir kitų ugdymo sričių dalykais:

- klausantis muzikos vystosi klausymosi, žodinio teksto supratimo gebėjimai;
- išreiškiant žodžiu muzikos kūrinio sukeltus įspūdžius, analizuojant ir mokantis dainos tekstą lavinami kalbėjimo, teksto supratimo gebėjimai, teksto ritmo pojūtis, atmintis, tyrinėjama įvairių asmenų ir socialinių grupių vertybinės nuostatos, požiūriai;
- interpretuojant muzikos kūrinių remiamasi istorijos, geografijos, literatūros, etikos, religijos žiniomis, ugdomas kūrybingumas, gebėjimas išreikšti savo nuomonę;
- analizuojant muzikos kūrinių struktūras, ritmikos, melikos, harmonijos ypatybes ieškoma analogijų tarp muzikinių ir matematinių reiškinių, ugdomas loginis-matematinis intelektas;
- kūrybinių darbų pagrindu gali tapti ekologinės, socialinės, darnaus vystymosi ar kitos aktualios temos, kūrybiniams sumanymams įgyvendinti naudojami skaitmeninėmis technologijomis;
- klausantis įvairių kultūrų, laikotarpių muzikos kūrinių susipažįstama su tautos, Europos ir pasaulio istorija, ugdomas tolerantiškas požiūris į kitas kultūras, savęs, savo tautos kaip pasaulio dalies suvokimas;
- atliekant vokales ir ritmines pratybas, dainuojant, grojant lavinami taisyklingo kvėpavimo įgūdžiai, dikcija, artikuliacija, laikysena, judesių koordinacija, didinama fizinė ištvermė;
- muzikiniuose spektakliuose siejamos dailės, teatro, šokio, technologinės žinios ir gebėjimai.

9.2. Mokinių gebėjimų raida. Toliau lentelėje aprašyti apibendrinti muzikiniai mokinių gebėjimai, parodytos jų vystymosi nuo 5 iki 10 klasės tendencijos. Įgyti žemesniame ugdymo konkcentre gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos toliau plėtojami aukštesniame pateikiant sudėtingesnį turinį ir platesnį kontekstą.

Veiklos sritys	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
1. Muzikinė raiška Dainavimas	Patogiu registru tiksliai intonuojant išraiškiai dainuoti išmoktas vienbalses dainas. Raiškiai deklamuoti dainos tekstą, paaiškinti jo prasmę. Mokytojui padedant aptarti savo dainavimo veiklą, taikyti mokytojo nurodytas dainavimo mokymosi strategijas.	Tiksliai intonuojant ir atliekant interpretacinius ženklus dainuoti išmoktas vienbalses dainas ir (arba) ritmiškai deklamuoti. Mokytis dainuoti taikant įvairias strategijas. Su mokytoju ir mokiniais aptarti savo rezultatus, numatyti tobulinimosi būdus.	Tiksliai intonuojant dainuoti išmoktas įvairių faktūrų ir įvairios stilstikos dainas ir (arba) ritmiškai deklamuoti. Taikant žinomas raiškos priemones sudaryti interpretacinį dainos planą. Kontroliuoti mokymosi procesą ir tobulinti rezultatus.
Grojimas	Mintinai ir iš natų pagroti keletą išmoktų nesudėtingų instrumentinių kūrinių ir dainų pritarimų. Kelių balsų ansamblyje tiksliai atlikti savo partiją. Mokytojui padedant aptarti savo grojimo veiklą, taikyti mokytojo nurodytas mokymosi groti strategijas.	Iš natų ir mintinai pagroti keletą išmoktų solo ir (arba) ansamblių kūrinių perkusiniaisiais ar melodiniu instrumentais. Grojant solo ar ansamblyje išreikšti dinamikos, tempo, artikuliacijos niuansus. Mokytis groti taikant įvairias strategijas. Su mokytoju ir mokiniais aptarti savo rezultatus, numatyti geresnio rezultato siekimo būdus.	Melodiniu instrumentu mintinai pagroti pasirinktą solo kūrinių, išreikšti dinamikos, tempo, artikuliacijos niuansus. Iš natų ir mintinai groti instrumentinius ansamblius ir pritarimus dainoms. Planuoti mokymosi groti laiką ir numatyti tobulinimosi būdus.
Kūryba	Pagal pavyzdžius (ar savarankiškai) kurti įvairias muzikines struktūras. Kuriant taikyti išmoktus muzikos kalbos elementus, vadovautis mokytojo pasiūlytomis kūrybos strategijomis. Analizuoti ir tobulinti savo kompoziciją, nusakyti sėkmę ir nesėkmes.	Sukurti aiškios struktūros kompoziciją, atlikti ir paaiškinti savo sumanymą. Kūrybai naudoti įvairius muzikos kalbos elementus ir prieinamas kompiuterių programas. Kuriant taikyti įvairias kūrybos strategijas, įsiklausyti į vertinimus ir atsižvelgiant į juos numatyti tobulintinus kūrinių elementus.	Sukurti pasirinktos stilstikos ir apibrėžtos apimties dainą ar instrumentinį kūrinių. Kūrybai naudoti prieinamas kompiuterių programas. Kuriant taikyti asmeniškai tinkamiausias kūrybos strategijas, planuoti darbo etapus, kontroliuoti kūrybos procesą ir tobulinti rezultatą.
Pasirodymas	Suplanuoti pasirodymus klasės renginiuose: parinkti repertuarą ir atlikėjus. Vadovautis mokytojo pasiūlytomis pasirodymo planavimo strategijomis.	Suplanuoti savo kūrinių pristatymą pasirinktoje mokyklos ar kitoje aplinkoje. Rasti informacijos apie muzikinius renginius, interneto svetaines, tinkamas kūrybai skelbti. Suplanuoti savo veiklą rengiantis pasirodymui.	Klasėje įgytą muzikinės raiškos patirtį panaudoti kitų dalykų pamokose ar popamokiniame renginyje. Atrinkti, suplanuoti ir pristatyti savo kūrybą pasirinktoje aplinkoje, pasirinkti asmeniškai tinkamiausią vaidmenį rengiant pasirodymą.
2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas	Išklausus muzikos kūrinių apibūdinti emocijnus potyrius ir (arba) pagavas, išpūdžius ir kūrinių pobūdį. Apibūdinti muzikos ir regiono, tradicijų ir pan. ryšį. Išgirsti ir įvardyti nurodytus muzikos kūrinių elementus. Pasisakyti taisyklinga kalba, įsiklausyti į kitų nuomonę ir palyginti ją su savąja.	Remiantis patirtimi ir socialinių mokslų žiniomis apibūdinti klausomus kūrinius. Susieti kūrinių pobūdį su sukūrimo ir laikotarpio ypatumais. Išgirsti ir įvardyti esminius muzikos kūrinių bruožus, nustatyti kūrinių stilių ir būdingus raiškos elementus. Įvairiais būdais tikrintis muzikos suvokimo kokybę, išsakyti nuomonę taisyklinga kalba ir tiksliais sąvokomis.	Klausant muzikos atpažinti ir apibūdinti vienam ar kitam stiliui būdingus bruožus, kūrėjo individualaus stiliaus ypatumus. Paaiškinti kultūrinio konteksto (istorinio laikotarpio, estetinių idealų, kūrėjo individualybės ir kt.) įtaką kompozitoriaus kūrybai ir analizuojamo kūrinių pobūdžiui. Tiksliai naudotis muzikos suvokimo strategijomis, reikšti mintis taisyklinga kalba.

Veiklos sritys	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
3. Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje	Remiantis patirtimi paaiškinti muzikos reikšmę savo šeimos ir artimiausios aplinkos gyvenime. Tikslingai naudotis mokytojo pasiūlytais informacijos šaltiniais, fiksuoti svarbiausius dalykus. Apmąstyti ir nuskaidyti savo sėkmę ir sunkumus mokantis muzikos.	Remiantis patirtimi ir kitų sričių žiniomis analizuoti šiuolaikinio muzikinio pasaulio ypatumus, subkultūrų atsiradimą ir ypatumus. Paaiškinti, kaip muzika veikia kasdienybę. Mokantis muzikos naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, informacinėmis komunikacinėmis priemonėmis. Apmąstyti ir nurodyti mėgstamiausią muzikos stilių, paaiškinti priežastis. Apibūdinti savo išgyvenimus klausant, kuriant ir atliekant muziką.	Remiantis kitų menų ir socialinių mokslų žiniomis paaiškinti, kokią vietą visuomenės gyvenime muzika užėmė konkrečiame laikotarpyje, analizuoti priežastis. Savarankiškai ieškoti informacijos apie muzikinį gyvenimą ir analizuoti ją, vertingiausia informacija dalytis su kitais. Apmąstyti ir nurodyti stipriąsias ir silpnąsias savo muzikinės patirties ypatybes, atsižvelgiant į jas rinktis užduočių sudėtingumą ir atitinkamą partiją repertuare.

5–6 klasės

7–8 klasės

9–10 klasės

9.3. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės, turinio apimtis, vertinimas. 5–6 klasės

Šiame skyriuje aprašomi nurodytam ugdymo koncentrai numatyti mokinių pasiekimai, jų ugdymo gairės, turinio apimtis ir pasiekimų lygių požymiai.

9.3.1. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės. 5–6 klasės

Šioje dalyje atskleidžiama 5–6 klasių mokinių muzikinė kompetencija, susi-

dedanti iš ugdytinų kiekvienos veiklos srities nuostatų, gebėjimų ir šiame ugdymo koncentre įsisąmonintų žinių. Ugdymo gairės yra rekomendacinio pobūdžio. Čia siūlomi naujais ir praktikoje jau taikomi būdai, padėsiantys mokiniams pasiekti išskeltus tikslus. Gebėjimų numeracija 1.1 ir 1.2 atitinka dainavimo, 1.4 ir 1.5 – grojimo, 1.7 – kūrybos, 1.9 – pasirodymo raišką. Gebėjimai, pažymėti 1.3, 1.6, 1.8, 1.10, 2.3 ir 3.2 numeriais, priklauso mokymosi mokytis sričiai.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
1. Muzikinė raiška			
Vertinti save ir kitus kaip svarbius ir visaverčius individualaus ar grupinio muzikavimo dalyvius. Ugdytis norą savitai muzikuoti.	1.1. Patogiu registru tiksliai intonuojant dainuoti išmoktas vienbalses dainas, taikyti taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo įgūdžius. 1.2. Dainuoti išraiškingai, tinkamai frazuojant. 1.3. Mokytojui padedant aptarti savo dainavimo veiklą, taikyti mokytojo nurodytas dainavimo mokymosi strategijas.	1.1.1. Pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo ypatumus. 1.1.2. Dainuojant taisyklingai atlikti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>). 1.1.3. Paaiškinti, kaip atliekamas kanonas, sutartinė. 1.2.1. Iš klausos ir iš natų atpažinti frazės pradžią ir pabaigą. 1.2.2. Raiškiai padeklamuoti dainos tekstą, suprasti pagrindinę mintį, dramaturgiją. 1.3.1. Paaiškinti, kokios yra dainavimo mokymosi strategijos. 1.3.2. Nusakyti savo sėkmę ir sunkumus mokantis dainuoti.	Mokiniai su mokytoju aptaria taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo įgūdžių reikšmę dainavimo kokybei. Nuolat atliekami kvėpavimo ir vokalinų įgūdžių lavinimo pratimai. Atlikdami įvairius pratimus mokiniai mokosi girdėti dvibalsę faktūrą. Antru balsu dainuoja kartu su mokytoju. Iš klausos mokosi padainuoti paprastas dvibalses dainas, sutartines, kanonus. Klausydami, stebėdami ir aptardami su kitais mokiniais ir mokytoju draugų ir profesionalių atlikėjų dainavimą mokosi atskirti frazę, pamatyti ją iš natų, dainuoti išraiškingai frazuojant, klausant kelis draugų muzikavimo pavyzdžius skirti išraiškingą ir neišraiškingą frazavimą. Mokytojas paaiškina, kaip lavinti balsą, vokalinę techniką (atliekant įvairius pratimus iš klausos ar natų mokytis dainos melodiją, pradėti nuo sudėtingesnių vietų ir kt.).
Ugdytis kantrybę mokantis groti sudėtingesnę repertuarą.	1.4. Mintinai ir iš natų pagroti keletą išmoktų nesudėtingų instrumentinių kūrinių ir dainų pritarimų (pavyzdžiui, būgno lazdelėmis, skudučiais,	1.4.1. Žinoti ir pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo ypatumus (grojant pučiamuoju instrumentu). 1.4.2. Grojimo praktikoje reikiama var-	Nuolat iš klausos pakartodami neilgus mokytojo atliekamus melodijos ar ritmo motyvus mokiniai lavinasi muzikinę atmintį. Mokosi mintinai groti nesudėtingus ritminius ar harmoninius dainų akompanimentus (pvz., įvairios T–S–D–T akordų

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	<p>dūdele, fleita, K. Orfo instrumentais ir kt.).</p> <p>1.5. Kelių balsų ansamblyje tiksliai atlikti savo partiją. Girdėti save tarp kitų ir savo grojimu neužgožti melodijos.</p> <p>1.6. Mokytojui padedant aptarti savo grojimo veiklą, taikyti mokytojo nurodytas mokymosi groti strategijas.</p>	<p>toti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>)</p> <p>1.4.3. Pademonstruoti garso išgavimo būdus (turimais instrumentais).</p> <p>1.5.1. Atsižvelgiant į savo galimybes pasirinkti tinkamiausią partiją.</p> <p>1.5.2. Apgalvoti ir pasakyti savo nuomonę, koks akompanimentas – ritminis ar harmoninis – geriausiai tiktų atliekamai melodijai.</p> <p>1.6.1. Paaiškinti, kokios yra mokymosi groti strategijos.</p> <p>1.6.2. Nusakyti savo sėkmę ir sunkumus mokantis groti.</p>	<p>variacijos). Iš natų mokosi pagroti sudėtingesnius instrumentinius solinius kūrinius. Radę natose nepažįstamų notacijos ženklų mokytojo padedami juos išsiaiškina ir išmoksta atlikti.</p> <p>Nuolat groja daugiabalsius kūrinius (daugiau daugiabalsių nei solinių kūrinių).</p> <p>Mokytojas primena mokiniams mokymosi groti strategijas, pataria, kurią geriau rinktis. Mokiniai aptaria ir vertina kitų grupių grojimą ir įsivertina savo indėlį ansamblyje. Aptaria ir įvertina kitų grupės draugų grojimą, apibūdina grojant drauge kylančius jausmus (pvz., patogu, gera, nedrašu, nėra tikrumo ir pan.). Mokosi kalbėti kultūringai, informatyviai, vertinti ne žmogų, o jo veiklos rezultatus. Mokiniai skatinami kalbėti taip, kad jų komentarai būtų naudingi mokantis toliau.</p>
<p>Paisyti autorių teisių, suprasti, kad negalima kopijuoti kitų mokinių ar kompozitorių idėjų.</p>	<p>1.7. Pagal pavyzdžius (ar savarankiškai) kurti įvairias muzikines struktūras (pvz., ritmines deklamacijas, ritminius pritarius dainoms ar skambančiam muzikos kūriniui, melodijos frazes, grafines partitūras ir kt.).</p> <p>1.8. Vadovautis mokytojo pasiūlytomis kūrybos strategijomis. Analizuoti ir tobulinti savo kompoziciją.</p>	<p>1.7.1. Pasirinkti idėjų kūriniui (iš artimiausios aplinkos, savo nuotaikos, kitų menų kūrinių ir pan.).</p> <p>1.7.2. Kuriant tinkamai vartoti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>) arba rinktis netradicines priemones.</p> <p>1.7.3. Nurodyti struktūrinius kūrinio elementus.</p> <p>1.8.1. Žinoti ir paaiškinti mokymosi kurti strategijas.</p> <p>1.8.2. Nusakyti savo sėkmę ir sunkumus mokantis kurti.</p>	<p>Išsiaiškina paprasčiausias muzikines formas, jų sudarymo principus ir jas sukuria pasirinktomis priemonėmis (sukomponuoja paprastąją vienos, dviejų ar trijų dalių arba variacijų rondo formą). Kuriamą grupėje, kartu aptariama idėja, jos įgyvendinimo būdai, išsiaiškinamos reikiamos priemonės ir pasirenkama garsinė medžiaga. Skatinamos grupinės improvizacijos, kai vienas mokinys-dirigentas nurodo mokiniams atlikimo tempą, dinamiką, atlikėjų grupes. Mokiniai skatinami kurti analizuojamų formų kūrinius ar struktūrinius elementus.</p> <p>Mokytojo padedami mokiniai susipažįsta su paprastomis kompiuterinėmis muzikos komponavimo programomis (pvz., <i>Music Maker</i>, <i>Rhythm Maker</i>, <i>Groovy City</i> ir pan.). Mokytojas paaiškina mokiniams kūrybinio proceso etapus, mokiniai skatinami analizuoti ir aptarti savo veiklą ir rezultatus.</p>

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
Tinkamai įvertinti savo galimybes.	1.9. Suplanuoti pasirodymus klasės ir mokyklos renginiuose, juose dalyvauti. 1.10. Vadovautis mokytojo pasiūlytomis pasirodymo planavimo strategijomis.	1.9.1. Parinkti repertuarą ir atlikėjus. 1.9.2. Paaiškinti, kuo skiriasi scenos kultūra atliekant įvairių žanrų muziką. 1.9.3. Paaiškinti klausytojo elgesio taisykles. 1.10.1. Apibūdinti pasirodymų rūšis ir ypatumus.	Atsižvelgiant į renginio pobūdį mokiniai skatinami kurti įvairius muzikinius kūrinius, pvz., sporto komandos palaiškymo skanduotes, humoristinius kupletus, pritaikyti tinkamą muzikinį foną ir pan. Aptardami su mokytoju ir naudodamiesi sukaupta patirtimi išsiaiškina elgesio scenoje ypatumus. Stebėdami įvairios stiliškos muzikos atlikėjų pasirodymus ar jų vaizdo įrašus susikuria įvairios elgsenos scenoje stereotipas.
2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas			
Tolerantiškai reikšti savo nuomonę. Gerbti savo krašto muzikinę kultūrą.	2.1. Išklausius muzikos kūrinių apibūdinti sukeltą įspūdį. Apibūdinti kūrinio pobūdžio ryšį su regionu, tradicijomis ir pan. Išgirsti ir įvardyti nurodytus išraiškos elementus. 2.2. Palyginti kelis kūrinius nurodant jų skirtumus. 2.3. Kalbėti taisyklinga kalba, įsiklausyti į kitų nuomones ir palyginti jas su savo potyriais.	2.1.1. Iš klausos priskirti kūrinio fragmentą konkrečiam stiliui (džiazas, rokas, populiarioji, modernioji ar senovinė muzika), taip pat konkrečiam kraštui (Lietuvos regionai ir tradiciniai žanrai, Europos ir pasaulio tautų muzika). 2.1.2. Iš klausos nustatyti kūrinio dermę, faktūrą, formą, atlikėjų sudėtį. 2.1.3. Išvardyti muzikos kolektyvų rūšis, apibūdinti jų sudėtį. 2.2.1. Paaiškinti, kuo kūriniai panašūs ir kuo skiriasi (atlikėjų sudėtis, nuotaika, stilius, regionas ir pan.). 2.2.2. Išskirti labiausiai patikusį kūrinių, paaiškinti, kodėl. 2.3.1. Suprasti, kad nuomonės gali būti skirtingos.	Mokytojas muzikos klausymuisi teikia kuo įvairesnį repertuarą – stiliškos, regionų, atlikėjų sudėties požiūriu. Teikia kūrinių, kuriuose aiški dermė, faktūra. Remiantis mokinių patirtimi aiškinamasi ir įvardijama muzikinių kolektyvų rūšys, muzikos rūšys pagal atlikimo pobūdį, paskirtį. Pavadinimai užrašomi lentoje. Taip pat pasakomi ir lentoje užrašomi klausomų kūrinių fragmentų autoriai ir pavadinimai, tačiau mokiniai neprivalo jų įsiminti. Analizuojant kūrinius laikomasi lyginimo ir gretinimo principo. Mokiniai mokosi kurti muzikos kūrinių vertinimo kriterijus ir taikyti juos klausantis muzikos. Užduodamos muzikos vertinimo užduotys popamokinei muzikinei veiklai. Mokiniai skatinami kalbėti apie muziką išraiškingai, turtinai ir taisyklinga kalba, atidžiai ir pagarbiai klausytis kitų, naudotis gauta informacija tobulinant savo muzikos pažinimą.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
3. Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje			
Suprasti muzikinio paveldo reikšmę kiekvienos tautos raidai.	<p>3.1. Remiantis savo patirtimi paaiškinti muzikos reikšmę savo šeimos ir artimiausios aplinkos gyvenime.</p> <p>3.2. Tikslingai naudotis mokytojo pasiūlytais informacijos šaltiniais. Apmąstyti ir nusakyti savo sėkmę ir sunkumus mokantis muzikos, labiausiai patinkančią veiklą muzikos pamokoje.</p>	<p>3.1.1. Sieti Lietuvos istorijos faktus su tautosaka, pažinti Lietuvos muzikos tradicijas (pvz., dainų šventės, „Dainų dainelės“ konkursas, tradiciniai miesto ar regiono renginiai ir pan.).</p> <p>3.2.1. Nurodytame informacijos šaltinyje rasti, užfiksuoti ir išiminti svarbiausius dalykus.</p> <p>3.2.2. Nurodyti sunkumų keliančias muzikinės veiklos sritis.</p> <p>3.2.3. Mokytojo padedamam numatyti tobulinimosi būdus.</p>	<p>Mokytojo padedami mokiniai aiškinasi įvairių meno rūšių raiškos priemonių panašumus ir skirtumus, mokosi muzikos sukeltus vaizdinius išreikšti kitų menų priemonėmis. Mokomasi sieti mokinių turimas istorines žinias su to laikotarpio muzikos kūriniais. Daugiau dėmesio skiriama šiuolaikinio pasaulio įvykiams. Analizuojant liaudies dainų tekstus ieškoma sąsajų su Lietuvos istorija, vertybinėmis nuostatomis, tautos ypatybėmis.</p> <p>Mokytojo padedami mokiniai nuolat vertina savo muzikos pažinimo laimėjimus, sėkmę ir nesėkmes, analizuoja priežastis. Mokiniai skatinami savarankiškai ieškoti informacijos, tikslingai ją apdoroti, kurti savo fonotekas, rinkti duomenis apie patinkančius atlikėjus, jų kūrybos pobūdį, kaitą.</p>

9.3.2. Turinio apimtis. 5–6 klasės

Turinio formavimo pagrindas šiame ugdymo konkente – muzikos įvairovės suvokimas ir sąvokų įvaldymas.

5–6 klasėje mokiniai mokosi vartoti muzikos sąvokas. Taisyklingai kalbėti apie muziką mokomasi tiek muzikuojant, tiek klausant muzikos, nuolat apmąstant, vertinant savo veiklą ir diskutuojant apie ją. Mokiniai skatinami pajauti įvairių muzikos kūrinių ypatybes ir tiksliai jas nurodyti.

9.3.2.1. Atliekamo ir klausomo repertuaro parinkimo gairės

Dainavimas. A–d² apimties įvairių nuotaikų autorinės ir liaudies dainos, žaidimai, sutartinės, kanonai. Parenkamos antrą balsą turinčios *ostinato* pobūdžio dvi-balsės dainos, mažai disonansų turinčios sutartinės. Repertuare turėtų būti dainų, iliustruojančių šiame ugdymo konkente išmokstamus muzikos kalbos elementus.

Grojimas. Pagrojamos visos nedidelės apimties dainos iš dainavimo repertuaro. Vienas du sudėtingesni autoriniai kūriniai išmokstami mintinai. Nuolat grojami nesudėtingi (pagrindinių harmonijos funkcijų) daugiabalsiai (3–4 balsų)

kūrinėliai, pvz., T–D–T, T–S–D–T junginiai ir dainelių akompanimentai (daugiausia ritminiai). Repertuare turėtų būti kūrinėlių, iliustruojančių šiame konkente išmokstamus muzikos kalbos elementus.

Muzikos klausymasis. Muzikos klausymuisi parenkamas repertuaras, iliustruojantis ir padedantis suvokti įvairių stilių ir žanrų kūrinius (pvz., įvairūs šokiai, dainos, maršai, pjesės, stambesni įvairių stilistinių laikotarpių kūriniai, įvairių kultūrų muzikos pavyzdžiai) ir tinkamai vartoti atitinkamas muzikos kalbos sąvokas. Tų pačių muzikos kūrinių pravartu klausytis keletą kartų, keliant skirtingas užduotis.

Repertuaro kiekybė priklauso nuo konkrečios klasės, kiekvieno mokinio pajėgumo ir galimybių.

9.3.2.2. Muzikos kalba

Ritmika. *Garso trukmių santykio ir pulsacijos pojūčio ugdymas.* Klausydami muzikos, mokiniai mokosi pajusti jos pulsą, parodyti jį beldžiant, plojant ar judant. Atliekami įvairūs daugiabalsiai ritminiai (pvz., trečias balsas *ostinato*,

sudėtingesnis antras balsas ir judrus pirmas balsas) pratimai. Atliekami koordinaciją lavinantys kūno ritmikų pratimai.

Melika. *Garso aukščio skirtumų ir melodikos pojūčio ugdymas.* Mokiniai mokosi nustatyti ir iliustruoti atliekamos melodijos judėjimo kryptį. Solfedžiuojamos įvairios slinktytys. Išsiaiškinama mažorinės ir minorinės dermių struktūra ir laipsniai, alteracijos ženklai. Aiškinamasi melodijų tipai (vokalinio ir instrumentinio tipo melodijos).

Išraiškos elementai. Pakartojamos, papildomos ir įtvirtinamos *dinamikos, tempo, artikuliacijos, instrumentuotės, harmonijos (klasikinė, šiuolaikinė, džiaz)* sąvokos.

Formos elementai. Dramaturginiai kūrinio procesai: pradžia, vystymas ir pabaiga, įtampa ir atoslūgis. Periodo, paprastosios ir sudėtinės dviejų, trijų dalių, variacijos, rondo, kupletinė, kanono, fugos formos. Aiškinantis formos sudarymo principus pravartu atlikti kūrybinių užduočių, improvizuoti pagal nurodytą formą.

Stiliai ir žanrai. Išsiaiškinamos ir kalbant apie muziką vartojamos *stiliaus (istoriniai stiliai, stilistinės kryptys, populiariaji stiliai)* sąvokos. Analizuojama dainų rūšys, šokiai, maršas – būdingi bruožai, paskirtis; koncertiniai ir sceniniai žanrai: simfonija, koncertas, opera, baletas ir kt.

9.3.3.2. Mokinių pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės

Lygiai	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Pasiekimų sritys			
Muzikinė raiška	Patogiu registru tiksliai intonuodamas padainuoja mokytojo pasiūlytą gebėjimus atitinkančią vienbalsę dainą. Instrumentiniame ansamblyje atlieka <i>ostinato</i> partiją. Dalyvauja kūrybinėje grupėje, atlieka kitų sukurtus kūrinius. Pasirodymo projektuose atlieka pagalbinę funkciją.	Patogiu registru tiksliai intonuodamas vienas išraiškingai padainuoja išmoktą vienbalsę dainą. Raiškiai padeklamuoja dainos tekstą mintinai. Mintinai ir iš natų pagroja keletą išmoktų instrumentinių kūrinių ir dainų pritarimų. Ansamblyje tiksliai atlieka savo partiją. Sukuria mokytojo nurodytą muzikinę struktūrą, turinčią būdingus pradžios, vystymo ir pabaigos bruožus. Kompoziciją fiksuoja kurdamas grafines partitūras. Numato ir atlieka pasirinktą funkciją klasės renginiuose.	Vienas išraiškingai padainuoja sudėtingesnę platesnio diapazono vienbalsę dainą, padainuoja dvibalsio kūrinio partiją. Mintinai pagroja keletą sudėtingesnių instrumentinių kūrinių ar <i>solo</i> partiją kelių balsų ansamblyje. Skaito iš lapo. Sukuria pasirinktos formos kompoziciją. Vadovauja rengiantis klasės renginiams.

Muzikos instrumentai. Etniniai instrumentai (pagrindiniai Lietuvos etniniai instrumentai – kanklės, lamzdelis, skudučiai, armonika ir kt.); būdingiausi kitų analizuojamų muzikinių kultūrų instrumentai (pvz., afrikietiški būgnai, Indijos sitaras, tabla, tambūras, Kinijos gongai, Tibeto trimitai, liutnios, būgnai; Indonezijos gamelano ansamblis ir kt.).

Atlikėjų sudėtis. Orkestrų rūšys, instrumentiniai ir vokaliniai ansambliai, chorų rūšys.

9.3.3. Vertinimas. 5–6 klasės

9.3.3.1. Šioje dalyje pateikiamas apibendrintas mokinių pasiekimų aprašas. Iš jo matyti, kaip muzikinė mokinių kompetencija (nuostatų, gebėjimų ir žinių visuma) reiškiasi trimis skirtingais lygiais: patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu. Aukštesnio lygio aprašas apima ir žemesnių lygių pasiekimus. Šio skyrelio medžiaga padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ugdymo koncentro pabaigoje ir numatyti tolesnius mokymosi uždavinius skirtingo pasirengimo mokiniams. Pateikiamu ir pagal savo darbo ypatumus bei įvaldytą turinį pakoreguotu aprašu galima vadovautis ir nustatant tarpinius pasiekimus.

Lygiai Pasiekimų sritys	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas	Klausydamasis muzikos kūrinio išgirsta ir įvardija dalį mokytojo nurodytų muzikos kūrinio elementų.	Iš klausos priskiria kūrinio fragmentą stilistinei kryptčiai (džiazas, rokas, popmuzika, elektroninė, modernioji, akademinė muzika ir kt.), muzikinei kultūrai ir regionui (Lietuva, Dzūkija (ir kt. regionai), Afrika, Indija ir kt.). Apibūdina kūrinį vartodamas muzikines sąvokas, pagrindžia, kodėl kūrinys patiko ar nepatiko.	Klausydamasis muzikos kūrinio išgirsta ir tiksliai įvardija muzikos kūrinio elementus. Bando paaiškinti, kaip skambėtų muzikos kūrinys, jei būtų pavartotos kitokios išraiškos ir kalbos priemonės.
Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje	Paaškina asmeninį kūrinio poveikį, apibūdina mėgstamą muziką. Žino kai kuriuos tradicinius Lietuvos muzikinio gyvenimo įvykius (pvz., Dainų šventės tradicija, gyvenamosios vietos renginys ir pan.). Drauge su kitais pritaiko įgytą muzikavimo patirtį kitose pamokose ir veiklos srityse.	Pristato savo šeimos ir artimiausios aplinkos muzikines tradicijas. Apibūdina savo mėgstamą muzikos stilių. Žino svarbiausius Lietuvos muzikinio gyvenimo įvykius (dainų šventės, „Dainų dainelė“, tradiciniai gyvenamosios vietos, mokyklos renginiai), kelis šiuo metu žymiausius Lietuvos atlikėjus.	Pristato ir apibūdina šeimos muzikines tradicijas, padainuoja dainą, išmoktą šeimoje. Žino tradicinius muzikinius gyvenamosios vietos renginius, susieja juos su etninėmis ypatybėmis. Žino tradicinius Lietuvos renginius ir išsako savo nuomonę apie juos, išvardija keletą žymių Lietuvos atlikėjų. Dalyvauja papildomoje muzikinėje veikloje.
Mokėjimas mokytis	Randa bendriausią informaciją mokytojo nurodytuose šaltiniuose. Išklauso draugų mintis apie savo veiklą. Klausiamas nurodo savo mokymosi sunkumus ir sėkmingos veiklos sritis.	Mokydamsis taiko mokytojo nurodytas strategijas. Randa, fiksuoja ir suklasifikuoja nurodytą informaciją. Paaškina, kas sekėsi, kas nesisekė muzikinėje veikloje, padaro išvadas, ką kitą kartą reikėtų daryti kitaip. Nurodo labiausiai patinkančią muzikinės veiklos sritį.	Randa ir pasiūlo naujų informacijos šaltinių. Sėkmingai taiko mokymosi strategijas. Apmąsto ir apibūdina mokymosi veiklą, jaučia atsakomybę už mokymosi rezultatus. Remdamasis grįžtama informacija ir tardamasis su mokytoju išsikelia mokymosi uždavinius.

9.4. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės, turinio apimtis, vertinimas. 7–8 klasės

Šiame skyriuje aprašomi nurodytam ugdymo koncentrai numatyti mokinių pasiekimai, jų ugdymo gairės, turinio apimtis ir pasiekimų lygių požymiai.

9.4.1. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės. 7–8 klasės

Šioje dalyje atskleidžiama 5–6 klasių mokinių muzikinė kompetencija, susi-

dedanti iš ugdytinų kiekvienos veiklos srities nuostatų, gebėjimų ir šiame ugdymo koncentre įsisąmonintų žinių. Ugdymo gairės yra rekomendacinio pobūdžio. Čia siūlomi naujais ir praktikoje jau taikomi būdai, padėsiantys mokiniams pasiekti iškeltus tikslus. Gebėjimų numeracija 1.1 ir 1.2 atitinka dainavimo, 1.4 ir 1.5 – grojimo, 1.7 – kūrybos, 1.9 – pasirodymo raišką. Gebėjimai, pažymėti 1.3, 1.6, 1.8, 1.10, 2.3 ir 3.2 numeriais, priklauso mokymosi mokytis sričiai.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
1. Muzikinė raiška			
Vertinti įgytą muzikavimo patirtį ir siekti ją plėsti, dalytis su kitais.	<p>1.1. Tiksliai intonuojant dainuoti išmoktas vienbalses dainas ir (arba) atlikti ritmines deklamacijas.</p> <p>1.2. Dainos nuotaiką perteikti interpretacinėmis išraiškos priemonėmis.</p> <p>1.3. Mokyti dainuoti taikant įvairias strategijas. Su mokytoju ir mokiniais aptarti savo rezultatus, numatyti tobulinimosi būdus.</p>	<p>1.1.1. Apibūdinti savo balso ypatumus ir pasirinkti, kuriuo balsu – aukštu ar žemu – dainuoti, arba pasirinkti instrumentinę partiją, jei balsas pradėjo keistis (mutuoti).</p> <p>1.1.2. Rinktis ir atlikti ritmines deklamacijas, jei intonavimo įgūdžiai neišlavinti, ir (arba) deklamuoti dainos tekstą.</p> <p>1.1.3. Žinoti ir taisyklingai atlikti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>).</p> <p>1.2.1. Pasakyti ir paaiškinti pagrindinių interpretacinių raiškos priemonių paskirtį, emocinį krūvį, tuo remiantis sudaryti interpretacinį dainos planą.</p> <p>1.3.1. Žinoti dainavimo mokymosi strategijas.</p> <p>1.3.2. Taikyti mokytojo nurodytus dainavimo tobulinimo būdus.</p>	<p>Mokiniai iš natų mokosi dainuoti sudėtingesnes vienbalses dainas. Klausosi daug liaudies dainininkų ar folkloro ansamblių atliekamų dvibalsių dainų. Iš klausos mokosi pritaikyti antrą balsą liaudies dainoms. Iš klausos mokosi sudėtingesnių dvibalsių autorinių dainų.</p> <p>Grupėje, mokytojo padedami, aptaria interpretacines priemones ir jų poveikį atliekamo kūrinio įtaigumui. Mokytojui pateikus dvi skirtingas dainas išsiaiškina, kokios priemonės geriausiai atskleistų jų nuotaiką. Sudėtingesnėms dainoms kuria interpretacinį planą. Kuria įsivaizduojamas interpretacijas (kaip skambėtų daina, jei būtų parašyta kita derme, ir pan.).</p> <p>Mokosi dainuoti iš klausos ir iš natų; iš klausos išmoksta populiarių ir patinkančių dainų, skambančių radijo eterijoje. Aiškinasi, kaip tobulinti savo dainavimo techniką ir išraiškingumą.</p>
Siekti tobulinti savo muzikavimo gebėjimus, jausti atsakomybę už atliekamų kūrinių	1.4. Iš natų ir mintinai pagroti išmoktų solinių ir ansamblinių kūrinių perkusiniu ar melodiniu instrumentu.	<p>1.4.1. Apibrėžti solinio ir ansamblinio muzikavimo skirtumus.</p> <p>1.4.2. Teisingai vartoti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>).</p>	<p>Iš natų mokosi pagroti sudėtingesnius solinius kūrinius.</p> <p>Ansamblyje groja atitinkančią galimybes partiją. Kartu su mokytoju aptaria repertuarą ir iš siūlomų kūrinių pasirenka labiausiai patinkančius. Patys su-</p>

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
skambėjimo tikslumą.	1.5. Grojant atsižvelgti į dinamikos, tempo, artikuliacijos niuansus. 1.6. Mokytiis groti taikant įvairias strategijas. Su mokytoju ir mokiniais aptarti savo rezultatus, numatyti tobulinimosi būdus.	1.5.1. Sudaryti ir tinkamais ženklais užrašyti interpretacinį instrumentinio kūrinių planą. 1.5.2. Natų tekste atpažinti ir įvardyti interpretacinius ženklus. 1.6.1. Žinoti mokymosi groti strategijas. 1.6.2. Tobulinti grojimo įgūdžius mokytojo nurodytais būdais.	randa ir pasiūlo instrumentinių kūrinių. Kaupiamas klasės grojimo ir dainavimo repertuaras. Grupėje aptaria, kokios interpretacinės išraiškos priemonės geriausiai atskleistų kūrinių nuotaiką, sukuria interpretacinį kūrinių planą ir tiksliai pagal jį atlieka kūrinių. Kuria išsivaizduojamas interpretacijas, instrumentuotes (pvz., jei šį kūrinių atliktų fagotas, ir pan.). Mokydamiesi groti išbando įvairias mokytojo siūlomas strategijas, renkasi sau tinkamiausią.
Siekti kūrybos originalumo. Tolerantiškai vertinti kitų kūrybą, išsakyti naudingų pastabų.	1.7. Sukurti aiškios, paprastos struktūros kompoziciją (įprastomis ar netradicinėmis priemonėmis), atlikti ir paaiškinti savo sumanymą. 1.8. Kuriant taikyti įvairias kūrybos strategijas, kontroliuoti kūrybos procesą, kritiškai vertinti savo darbą ir jį tobulinti.	1.7.1. Kūrybai pasirinkti žinomas muzikos kalbos priemones (žr. <i>Turinio apimtis</i>). 1.7.2. Nusakyti kūrybos proceso etapus (idėjos iškėlimas, apibūdinimas, priemonių parinkimas, užrašymas ir t. t.). 1.7.3. Žinoti ir nusakyti darbo kompiuterių programa etapus. 1.8.1. Žinoti kūrybos strategijas. 1.8.2. Išklausus kitų vertinimus pasirinkti pagrįstus, pagal juos tobulinti kompoziciją.	Aiškinasi kūrybos proceso etapus, idėjos ir koncepcijos svarbą kūriniui. Kuria išsivaizduojamų kūrinių koncepcijas, žodines ir grafines partitūras, mokytojo skatinami apgalvoja keletą jų variantų. Mokosi fiksuoti kūrinių sumanymą kuo informatyvesniais grafinais simboliais, juos paaiškinti. Kūrybiniais bandymams naudojasi kompiuterių programomis. Mokytojo padedami nukopijuoja iš klausyto repertuaro arba perrašo originalias melodijas ar kūrinius į kompiuterių programą, juos aranžuoja. Išbando įvairias kūrybos proceso organizavimo strategijas. Mokytojas stebi mokinių veiklą ir pataria, kaip geriau, našiau panaudoti laiką, skatina savarankiškai kontroliuoti kūrybinius procesus.
Ugdymis iniciatyvumą ieškant savo muzikinės raiškos galimybių.	1.9. Rasti galimybių pritaikyti savo muzikinės raiškos patirtį kitose pamokose ar mokyklos renginiuose (pvz., klasės vakarėlyje, mokyklos renginyje, mokyklos radijo stotyje, internete ir kt.). 1.10. Rasti informacijos apie muzikinius renginius, interneto svetaines,	1.9.1. Paaiškinti, kuo siūlomas muzikos kūrinių pajavairintų ir pagražintų pamoką ar renginį. 1.9.2. Išmanyti renginio organizavimo etapus, pasirinkti artimą veiklos barą pagal asmenines ypatybes. 1.10.1. Pateikti mokyklos, klasės renginių tvarkaraštį, interneto svetainių adresus.	Ieško informacijos apie mokyklos renginius, domisi jų programomis, padeda jas rengti, pasiūlo savo numerius. Ieško interneto svetainių muzikinei kūrybai skelbti, dalyvauja virtualiose diskusijose apie kūrybą. Dalyvauja sudarant klasės diskotekos grojaraštį, pateikia savo kūrinių, aptartų klasėje ir visų kartu išrinktų. Mokytojo padedami stengiasi tiksliai ir našiai naudoti pasirengimui skirtą laiką.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	tinkamas kūrybai skelbti. Suplanuoti savo veiklą rengiantis pasirodymui.	1.10.2. Sudaryti detalų pasirengimo renginiui planą, numatyti reikiamas priemones.	
2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas			
Ugdyti skonį ir tolerantiškai vertinti įvairią muziką. Jausti atsakomybę už išsakomą nuomonę ar vertinimus.	2.1. Remiantis sukaupta patirtimi ir socialinių mokslų žiniomis apibūdinti klausomus kūrinius, siejant juos su sukūrimo laikotarpio ypatumais, vieta. 2.2. Gretinant kelis kūrinius įvairiais požiūriais (aranžuotės, atlikimo, originalumo ir kt.) įvertinti jų skirtumus, išskirti labiausiai patikusį, pagrįsti nuomonę. 2.3. Įvairiais būdais tikrintis muzikos suvokimo kokybę, išsakyti nuomonę taisyklinga kalba, vartojant tikslias sąvokas.	2.1.1. Išvardyti ir teisingai užrašyti nagrinėtų populiariosios muzikos krypčių pavadinimus, nurodyti laikotarpį. 2.1.2. Naudojantis pateiktųjų rengimo programa parengti pasirinktos muzikos stilistinės krypties pristatymą. 2.1.3. Išgirsti ir taisyklingai įvardyti muzikos kalbos ir išraiškos priemones (žr. <i>Turinio apimtis</i>). 2.2.1. Paaiškinti kūrinio pobūdį ir keliamas emocijas susieti su konkrečių išraiškos priemonių panaudojimu. 2.2.2. Išdėstyti pagal patikimą kelis išklausytus kūrinių fragmentus ir pagrįsti nuomonę vartojant muzikos sąvokas. 2.3.1. Žinoti ir paaiškinti reikiamas muzikos sąvokas. 2.3.2. Išklausti mokytojo ir draugų išsakomas nuomones ir naudotis jomis.	Mokytojas pristato pateikiamus klausytis kūrinius nurodydamas jų sukūrimo epochą ir laikotarpį ar regioną. Apibūdinant kūrinius laikomasi principo „nuo visumos prie detalių“. Mokytojas, klausydamasis mokinių kalbos, pataria, kokias sąvokas reikia vartoti kalbant apie muziką. Daugiausiai dėmesio skiriama šiuolaikinės populiariosios muzikos analizei. Ieškoma kūrinių, kuriuose panaudoti akademinės ar etninės muzikos fragmentai. Mokytojas leidžia pasakyti kiekvienam mokiniui savo subjektyvią nuomonę, bet mokomasi pastebėti ir objektyvius dalykus, aiškinamasi kokybiško muzikos kūrinio požymiai. Mokiniai skatinami suprasti, kad mokytojo ir draugų išsakomos nuomonės ir pastabos gali padėti mokyti.
3. Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje			
Suprasti, kad kiekvienai emociškai būsenai ar nuotakai yra sava muzika.	3.1. Remiantis patirtimi ir kitų sričių žiniomis analizuoti šiuolaikinio muzikinio pasaulio ypatumus, subkultūrų atsiradimą ir ypatumus. Paaiškinti, kaip muzika veikia kasdienybę.	3.1.1. Remiantis patirtimi nustatyti, kada, kur, kokia muzika tinka. 3.1.2. Rasti senųjų epochų ir nūdienos muzikinių tradicijų panašumų. 3.1.3. Apibūdinti populiariosios muzikos žvaigždžių bruožus.	Mokytojas nurodo šaltinius, kur galima rasti informacijos apie muzikos stilius ir kūrybos principų raidą, užduoda ilgalaikių tiriamųjų darbų, kurie pristatomi klasėje. Diskutuojama apie emocinį muzikos poveikį, sudaromas klasės „nuotaikų“ grojaraštis. Mokiniai skatinami skaityti muzikinę spaudą, papasakoti įdomiausią informaciją klasėje. Mokytojas

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	3.2. Mokantis muzikos naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, informacinėmis komunikacinėmis priemonėmis. Apibūdinti savo išgyvenimus klausant, kuriant ir atliekant muziką.	3.2.1. Žinoti muzikos informacijos šaltinius (<i>Muzikos enciklopedija, Muzikos terminų žodynas, žurnalas Muzikos barai</i> , skyreliai kituose leidiniuose, radijo ir televizijos laidos ir kt.; interneto svetainės). 3.2.2. Ieškoti įdomiausių įvairių atlikėjų internetinių svetainių, dalytis informacija. 3.2.3. Apmąstyti ir nurodyti mėgstamiausią muzikos stilių, veiklą, paaiškinti priežastis.	domisi muzikiniais mokinių interesais, pristato savo mėgstamą muziką, dalijasi su mokiniais muzikos įrašais ir informacija. Mokiniai skatinami savarankiškai kurti savo fonotekas, rinkti duomenis apie patinkančius atlikėjus.

9.4.2.* Turinio apimtis. 7–8 klasės

Turinio formavimo pagrindas šiame ugdymo centre – populiariosios muzikos fenomenas, populiariosios ir akademinės muzikos sąsąjū paieška.

9.4.2.1. Atliekamo ir klausomo repertuaro parinkimo gairės

Dainavimas. Turinio minimumas. *Jei intonaciniai mokinio gebėjimai neišugdyti arba balsas mutuoja, jis gali atlikti ir kurti ritmines deklamacijas arba deklamuoti dainos tekstą mintinai. Dainavimo repertuarą mokiniams atlieka su klase.*

Mokytojas parenka dainuoti kuo įvairesnių populiarių ir akademinų stilistinių krypčių ir liaudies dainų. Mokiniai skatinami surasti ir siūlyti padainuoti su klase jiems patinkančių dainų.

Grojimas. Turinio minimumas. *Groti kaip akompanimentą ostinato partiją. Pagroti vieną nesudėtingą kūrinių arba dalį sudėtingesnio melodiniu instrumentu.*

Groti parenkami įvairaus sudėtingumo (atsižvelgiant į klasės pajėgumą) melodinių ir perkusinių instrumentų kūriniai. Per dvejus metus pagrojama keli kūriniai solo su akompanimentu. Į grojimo repertuarą įtraukiama ir pačių mokinių sukurtų kūrinių.

Muzikos klausymasis. Turinio minimumas. *Mokinys išgirsta ir nurodo pagrindinius muzikos kūrinio elementus (tempas, dermė, faktūra), apibūdina kūrinio pobūdį.*

Klausomasi muzikos kalbos skirtybes ir įvairovę iliustruojančių įvairių kultū-

rų ir įvairios stiliškos kūrinių. Gilinamasi į bruožus, skiriančius vienos kultūros ar stiliaus kūrinius nuo kitų.

9.4.2.2. Muzikos kalba

Ritmika. Garso trukmių santykio ir pulsacijos pojūčio ugdymas. *Turinio minimumas. Ostinato dariniai. Nesudėtingi ritminiai pratimai, atliekami iš klausos ir iš natų.*

Nuolat atliekamos koordinaciją lavinančios ritmikos užduotys, kūno ritmikos pratimai; įvirtinami ir sudėtingiau konstruojami ritmo dariniai, išmolti žemesnėse klasėse.

Melika. Garso aukščio skirtumų ir melodikos pojūčio ugdymas. *Turinio minimumas. Motyvo pakartojimas iš klausos. Mokiniai grafiškai ar judesiu parodo melodijos judėjimo kryptį.*

Analizuojami gamos (garsaeilio) sudarymo principai, pagrindinio tono paskirtis. Išsiaiškinama pagrindinės harmoninės funkcijos (T–S–D–T), akompanavimo melodijai principai. Mokytojo pateikti frazei klausimui mokiniai improvizuoja frazę atsakymą.

Išraiškos elementai. Turinio minimumas. *Mokiniai atpažįsta ir paaiškina pagrindines tempo, dinamikos, harmonijos rūšis.*

Taisyklingai vartoja sąvokas kūrinio tempui, dinamikai, harmonijai, faktūrai apibūdinti, atpažįsta natose ir atlieka kūrinį pagal nurodytus tempo, artikuliacijos ir dinamikos ženklus.

* Šiame skyrelyje kursyvu išskiriama minimali turinio apimtis.

Formos. Turinio minimumas. Mokiniai atpažįsta ir paaiškina kupletinę formą.

Džiazo kompozicijos forma (bliuzo kvadratas, solinių instrumentų improvizacijos). Kontrasto ir pasikartojimo principai.

Stiliai ir žanrai. Turinio minimumas. Mokiniai atpažįsta ir paaiškina svarbiausias populiariosios muzikos kryptis, skiria džiazą ir popmuziką.

Pjesė, bliuzas, svingas, roko opera, miuziklas. Stilistinės džiaz, populiariosios muzikos kryptys.

Muzikos instrumentai. Elektroniniai muzikos instrumentai.

Atlikėjų sudėtis. Populiariosios muzikos ansamblių rūšys. Džiazo orkestrų rūšys.

9.4.3.2. Mokinių pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės

Pasiekimų sritys	Lygiai	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikinė raiška		Tiksliai intonuodamas padainuoja ir pagroja pasirinktą iš išmoktų kūrinių arba ritmiškai padeklamuoja (repuoja) pasirinktą ar savo sukurtą tekstą. Vartodamas išmoktus muzikos kalbos elementus sukuria kūrinio fragmentą ar neaiškios struktūros darinį. Stebi ir tolerantiškai vertina draugų pasirodymus.	Tiksliai intonuodamas padainuoja vienbalses dainas ir (arba) ritmiškai padeklamuoja (repuoja) pasirinktą ar savo sukurtą tekstą. Dainuodamas ir grodamas naudoja interpretacines išraiškos priemones kūrinio nuotaikai perteikti. Iš natų ir mintinai pagroja turimu instrumentu solinių ir (arba) ansamblinių kūrinių. Sukuria nurodytos ar pasirinktos struktūros kompoziciją. Suplanuoja savo kūrinio pristatymą pasirinktoje mokyklos ar kt. aplinkoje.	Mintinai ir iš natų padainuoja vienbalses ir dvibalses dainas ir (arba) ritmiškai padeklamuoja (repuoja) pasirinktą ar savo sukurtą tekstą. Dainuodamas tiksliai ir pagrįstai naudoja interpretacines išraiškos priemones dainos nuotaikai perteikti. Mintinai pagroja solinį kūrinių turimu melodiniu instrumentu. Savitai interpretuoja atliekamą kūrinių. Sukuria didesnės apimties kūrinių ir paaiškina jo koncepciją. Pristato savo kūrinių pasirinktoje mokyklos ar kt. aplinkoje. Dalyvauja pasirinktame muzikiniame kolektyve, koncertuoja.
Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas		Lygindamas mokytojo nurodytus muzikos kūrinius nurodo kelis išraiškos elementus. Paaiškina emocinį kūrinio poveikį.	Nusako estetinį kūrinio išpūdį ir savais žodžiais apibūdina jo nuotaiką, charakterį, paaiškina, kokios panaudotos išraiškos priemonės tai nulėmė. Lygindamas kelis fragmentus įvardija muzikos kūrinio stilių, regioną ir mokytojo nurodytus raiškos elementus. Gretina kelis kūrinius ir vertina remdamasis asmenine patirtimi bei vartodamas muzikos sąvokas.	Įvardija muzikos kūrinio stilių, regioną ir nurodytus elementus. Gretindamas kelis kūrinius vertina meninę jų vertę ir savo nuomonę pagrindžia, taisyklingai vartoja muzikos sąvokas. Paaiškina estetinį kūrinio išpūdį, charakterį ir susieja jį su panaudotomis raiškos priemonėmis.

9.4.3. Vertinimas. 7–8 klasės

9.4.3.1. Šioje dalyje pateikiamas apibendrintas mokinių pasiekimų aprašas. Iš jo matyti, kaip muzikinė mokinių kompetencija (nuostatų, gebėjimų ir žinių visuma) reiškiasi trimis skirtingais lygiais: patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu. Aukštesnio lygio aprašas apima ir žemesnių lygių pasiekimus. Šio skyrelio medžiaga padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ugdymo koncentro pabaigoje ir numatyti tolesnius mokymosi uždavinius skirtingo pasirengimo mokiniams. Pateikiamu ir pagal savo darbo ypatumus bei įvaldytą turinį pakoreguotu aprašu galima vadovautis ir nustatant tarpinius pasiekimus.

Pasiekimų sritys	Lygiai	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje		Apibūdina savo indėlį grupėje, rengusioje tiriamąjį darbą. Apibūdina mėgstamą muzikos stilių, taisyklingai vartoja pagrindines sąvokas.	Pateikia kriterijus atitinkantį tiriamąjį darbą. Remdamasis savo patirtimi paaiškina, kaip muzika veikia kasdienybę.	Vadovauja grupei, rengiančiai tiriamąjį darbą. Remdamasis informacijos šaltiniais analizuoja šiuolaikinio muzikos pasaulio ypatumus, daro savo apibendrinimus ir išvadas.
Mokėjimas mokytis		Dirbdamas individualiai ar su grupe atlieka, kas nurodyta. Kartais siekia grįžtamosios informacijos, kad galėtų siekti geresnių rezultatų. Sunkiai sekasi nusakyti mokymosi sunkumus.	Veikloje tikslingai taiko įvairias muzikos mokymosi strategijas. Aktyviai įsitraukia į veiklą dirbdamas individualiai ir su grupe. Jaučia atsakomybę už bendrą rezultatą. Siekia grįžtamosios informacijos, kad galėtų tobulinti savo muzikinius gebėjimus.	Ieško įvairių muzikos informacijos šaltinių, nurodo juos visai klasei. Aktyviai įsitraukia į veiklą dirbdamas individualiai ir imasi vadovauti grupei. Veikia pasitikėdamas savo jėgomis. Siekia grįžtamosios informacijos, kad galėtų tobulinti savo muzikinius gebėjimus. Atsakingai teikia grįžtamąją informaciją, kad galėtų tobulėti kiti.

9.5. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės, turinio apimtis, vertinimas. 9–10 klasės

Šiame skyriuje aprašomi nurodytam ugdymo koncentrai numatyti mokinių pasiekimai, jų ugdymo gairės, turinio apimtis ir pasiekimų lygių požymiai.

9.5.1. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės. 9–10 klasės

Šioje dalyje atskleidžiama 5–6 klasių mokinių muzikinė kompetencija, susi-

dedanti iš ugdytinų kiekvienos veiklos srities nuostatų, gebėjimų ir šiame ugdymo koncentre įsisąmonintų žinių. Ugdymo gairės yra rekomendacinio pobūdžio. Čia siūlomi naujais ir praktikoje jau taikomi būdai, padėsiantys mokiniams pasiekti išskeltus tikslus. Gebėjimų numeracija 1.1 ir 1.2 atitinka dainavimo, 1.4 ir 1.5 – grojimo, 1.7 – kūrybos, 1.9 – pasirodymo raišką. Gebėjimai, pažymėti 1.3, 1.6, 1.8, 1.10, 2.3 ir 3.2 numeriais, priklauso mokymosi mokytis sričiai.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
1. Muzikinė raiška			
Suprasti stiliaus reikšmę atliekamos muzikos paveikimui ir išraiškingumui. Kurti savo stilių.	1.1. Tiksliai intonuojant dainuoti išmoktas įvairių faktūrų ir stilistikos dainas ir (arba) ritmiškai deklamuoti (repuoti) pasirinktą ar sukurtą tekstą. 1.2. Vartojant žinomas išraiškos priemones sudaryti interpretacinį dainos planą. 1.3. Kontroliuoti mokymosi procesą ir tobulinti rezultatus.	1.1.1. Iš natų tiksliai perskaityti dainos melodiją ir ritmiką ir atlikti išraiškos ženklus. 1.1.2. Paaiškinti įvairių faktūrų atlikimo ypatumus (kanonas, sutartinė, daina, lydima akompanimento, ir kt.). 1.2.1. Nurodyti keletą pristatomos stilistikos analogijų. 1.2.2. Pasirinkti (arba apibūdinti) atitinkantį dainos stilių kostiumą. 1.3.1. Nusakyti sėkmę ir sunkumus mokantis dainuoti. 1.3.2. Nusakyti, kaip galėtų tobulinti savo dainavimo gebėjimus.	Iš klausos ir iš natų mokosi dainuoti įvairių faktūrų, stilistikos ir sudėtingesnės dramaturgijos dainas. Intonavimo ar kitų sunkumų turintiems mokiniams mokytojas parenka jų balso ypatumus atitinkančią partiją ar dainavimas pakeičiamas instrumentiniu muzikavimu. Esant galimybei mokiniams siūloma dainuoti karaokę, parenkant kuo įvairesnės stilistikos dainas. Mokosi sukurti pagrįstą interpretacinį dainos planą vartodami tinkamiausias muzikos išraiškos priemones. Su mokytoju aptaria įvairios stilistikos kostiumus, kostiumo reikšmę sceniniam įvaizdžiui. Ieško pavyzdžių šiuolaikiniame koncertiniame gyvenime, kostiumuose kino filmuose ir kt. Mokytojas stebi mokinių veiklą ir pataria, kaip geriau, našiau panaudoti laiką, skatina savarankiškai kontroliuoti muzikos mokymąsi.
Suprasti stiliaus reikšmę.	1.4. Melodiniu instrumentu mintinai pagroti pasirinktą iš žinomų solinių kūrinių. Iš natų ir mintinai groti instrumentinius kūrinius ir dainų pritarimus, solo ir ansamblyje.	1.4.1. Iš natų tiksliai perskaityti kūrinių melodiją ir ritmiką ir atsižvelgti į išraiškos ženklus.	Iš groto repertuaro pasirenka vieną sudėtingesnę solinį kūrinių, savarankiškai tobulindami jo atlikimą parengia kūrinių klasės koncertui. Mokosi sukurti pagrįstą interpretacinį kūrinių planą vartodami tinkamiausias muzikos išraiškos priemones. Stebi vaizdo įrašus ir aptaria atlikejo išraiškingumo svarbą, poveikį klausytojui.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	<p>1.5. Atliekant įvairius kūrinius perteikti jų stiliaus ypatybes.</p> <p>1.6. Planuoti mokymosi groti laiką ir numatyti tobulinimosi būdus.</p>	<p>1.5.1. Apibūdinti įvairios stiliškos kūrinių atlikimo ypatybes, pademonstruoti arba rasti iliustruojančių pavyzdžių iš profesionalių atlikėjų repertuarų.</p> <p>1.6.1. Nusakyti sėkmę ir sunkumus mokantis groti.</p> <p>1.6.2. Nusakyti, kaip galėtų tobulinti savo grojimo gebėjimus, kiek tam skirti laiko.</p>	<p>Mokytojas stebi mokinių veiklą ir pataria, kaip geriau, našiau panaudoti laiką, kokias mokymosi strategijas taikyti, skatina savarankiškai kontroliuoti muzikos mokymąsi.</p>
<p>Suprasti ir vertinti savo individualumą, siekti jį išreikšti savita kūryba.</p>	<p>1.7. Sukurti pasirinktos stiliškos ir apibrėžtos apimties dainą ar instrumentinį kūrinį (pvz., repas, dainuojamoji poezija, šokis, instrumentinė pjesė ir pan.). Kuriant naudotis kompiuterių programomis.</p> <p>1.8. Kuriant taikyti asmeniškai tinkamiausias strategijas, planuoti darbo etapus, kontroliuoti kūrybos procesą ir tobulinti rezultatą.</p>	<p>1.7.1. Apibrėžti savo kūrybos stilių.</p> <p>1.7.2. Paaiškinti kūrinio dramaturgijos principus (pradžią, vystymą, pabaigą; vystymą, kulminaciją, atoslūgis; lėta, greita, lėta; pasikartojimų reikšmė; dalumas ir pan.).</p> <p>1.7.3. Kuriant išmaniai naudotis pasirinkta kompiuterine komponavimo programa.</p> <p>1.8.1. Nurodyti, kurios mokymosi strategijos asmeniškai veiksmingiausios.</p>	<p>Aiškinasi, kaip perteikti individualų savo stilių kūryboje. Aiškinasi kūrinio dramaturgijos principus ir išraiškos priemonių reikšmę. Ieško savo kūrybai priimtinausių formų ir žanrų. Naudojasi komponavimui skirta IKT programine įranga. Mokosi sukurti kūrinio koncepciją, fiksuoti ją pasirinktu būdu (žodinė, grafine, natų partitūra ar kt.) ir pagrįsti pasirinktas išraiškos priemones.</p> <p>Mokytojas stebi mokinių veiklą ir pataria, kaip geriau, našiau panaudoti laiką, skatina savarankiškai kontroliuoti muzikos mokymąsi. Pateikiant kuo įvairesnių užduočių ir nurodant jų atlikimo kriterijus mokiniams perduodama atsakomybė pasirinkti užduoties atlikimo lygį; taip pat aptariamos galimybės mokytis muzikos pasirinktu lygiu.</p>
<p>Gebėti dirbti savarankiškai.</p> <p>Būti produktyviu kūrybinės komandos nariu.</p>	<p>1.9. Klaseje įgytą muzikinės raiškos patirtį panaudoti kitų dalykų pamokose ar popamokiniame renginyje (pvz., literatūrinėje popietėje, sporto varžybose, dailės parodoje, diskotekoje ir kt.).</p> <p>1.10. Atrinkti ir pasirengus pristatyti</p>	<p>1.9.1. Parinkti kūrinį viešam pasirodymui.</p> <p>1.9.2. Įrašyti savo kūrybos ir (arba) mėgstamos muzikos kompaktinę plokštelę ir (arba) skaitmeninį vaizdą diską.</p> <p>1.9.3. Pristatyti savo kūrybinę biografiją ir kūrybos stilių.</p> <p>1.10.1. Žinoti, kur galima skelbti kūrybą.</p>	<p>Skaito muzikinę spaudą, su mokytoju ir bendraklasiais aptaria įvairius savo kūrybos sklaidos būdus, muzikinės grupės įkūrimo ypatumus. Aktyviai ieško įvairių savo kūrybos sklaidos būdų.</p> <p>Mokosi pasirinkti ansamblio narius, paskirstyti partijas ansamblyje, organizuoti repeticijas, parinkti repertuarą, susirasti koncertinę erdvę. Aiškinasi komandinio darbo ypatumus, mokosi vadovauti grupei. Moko-</p>

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	ti savo kūrybą pasirinktoje aplinkoje, pasirinkti asmeniškai tinkamiausią vaidmenį rengiant pasirodymą.	1.10.2. Žinoti savo polinkius ir galimybes pasirenkant vaidmenį kūrybinėje komandoje.	si planuoti veiklą derindami repeticijų grafiką ir vietą. Numato pasirodymo scenovaizdį, aprangos detales.
2. Muzikos kūrinių klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas			
Vertinti save kaip savo tautos muzikinės kultūros kūrėją ir skleidėją. Rinktis kokybišką įvairių stilių muziką.	2.1. Klausant muzikos atpažinti ir nuskaidyti vienam ar kitam stiliui būdingus bruožus, kūrėjo individualaus stiliaus ypatumus. Paaiškinti kultūrinio konteksto (estetinių istorinio laikotarpio idealų, kūrėjo individualybės ir kt.) įtaką kompozitoriaus kūrybai ir analizuojamo kūrinio pobūdžiui. 2.2. Tikslingai naudotis muzikos suvokimo strategijomis, reikšti mintis taisyklinga kalba.	2.1.1. Paaiškinti stiliaus, žanro, formos sąvokas. 2.1.2. Kelis fragmentus sugrupuoti pagal kompozitorių grupę, stilistinę kryptį. 2.1.3. Išvardyti žymiausius stilistinių epochų kompozitorius ir bent po vieną jų kūrinių, pagrindines populiariosios muzikos kryptis ir jų atstovus. 2.2.1. Žinoti ir laikytis kalbos taisyklių apibūdinant muzikos kūrinių, taisyklingai vartoti muzikos sąvokas.	Mokytojas pristato kiekvieną klausomą kūrinių nurodymas kompozitorių, epochą, regioną. Gilinamasi į kompozitoriaus asmenybę, ieškoma charakterio ir biografijos faktų atspindžių kūryboje. Išsamiai analizuojami žymiausi žymiausių kompozitorių kūriniai. Muzikos kūriniai apibūdinami ir vertinami vartojant muzikos sąvokas, vaizdinga kalba. Rašomos klausyto kūrinio interpretacijos. Mokytojas pateikia įdomiausių faktų iš pristatomo kompozitoriaus biografijos ir nurodo šaltinių, kur mokiniai galėtų plėsti savo žinias.
3. Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje			
Suprasti muziką įvairiuose kontekstuose.	3.1. Paaiškinti, kokią vietą visuomenės gyvenime užėmė muzika aptariamame laikotarpyje. 3.2. Nurodyti stipriausias ir silpnąsias savo muzikinės patirties ypatybes. Savarankiškai ieškoti informacijos apie muzikinį gyvenimą ir analizuoti ją.	3.1.1. Apibūdinant socialinę muzikos reikšmę remtis savo patirtimi, istorijos ir geografijos žiniomis. 3.1.2. Paaiškinti socialines estetinių idealų susiformavimo priežastis. 3.1.3. Paaiškinti muzikos reikšmę šiuolaikinėje visuomenėje, sau. 3.1.4. Nurodyti mėgstamą muzikos stilių, apibūdinti jo raidą. 3.2.1. Apibrėžti savo muzikinės veiklos siekius. 3.2.2. Užduotis rinktis atsižvelgiant į savo galimybes ir patirtį. 3.2.3. Vertingiausią informaciją pristatyti klasėje.	Analizuojamas socialinis populiariųjų muzikos kryptų kontekstas. Parengiamos stilistinės krypties raidos analizės ir jų pristatymai. Mokytojas nurodo informacijos šaltinius ir tiriamųjų darbų vertinimo kriterijus. Mokytojas skatina mokinius apmąstyti savo muzikinės veiklos potyrius ir išgyvenimus ir išsakyti kilusias mintis. Pateikiant kuo įvairesnių užduočių ir nurodant jų atlikimo kriterijus mokiniams perduodama atsakomybė pasirinkti užduoties atlikimo lygį; taip pat aptariamoms galimybės mokytis muzikos pasirinktu lygiu. Mokiniai skatinami savarankiškai ieškoti informacijos, tikslingai ją apdoroti, kurti savo fonotekas, rinkti duomenis apie patinkančius atlikėjus, jų kūrybos charakterį, kaitą. Aiškinamasi informacijos patikimumo kriterijai, kokybė.

9.5.2.* Turinio apimtis. 9–10 klasės

Turinio formavimo 9–10 klasėse pagrindas – stilius (stilistinė epocha, stilistinė kryptis, individualus stilius).

9.5.2.1. Atliekamo ir klausomo repertuaro parinkimo gairės

Dainavimas. Turinio minimumas. Dainuoja ansamblyje. Ritmškai deklamuoja tekstą (atlieka repo kompozicijas).

Dainuoti parenkamos įvairios stilistikos autorinės dainos, etnografinių Lietuvos regionų liaudies dainos, įvairių faktūrų dainos (kanonai, sutartinės, kupletinės homofoninės dainos ir kt.).

Grojimas. Turinio minimumas. *Ostinato partijos instrumentiniame ansamblyje.*

Mokytojo parengtos kelios aranžuotės dainuoti pritariant instrumentams. Du trys sudėtingesni autoriniai kūriniai melodiniam instrumentui (repertuaro dydis priklauso nuo klasės pajėgumo ir interesų). Aranžuotės perkusinių instrumentų ansambliams. Mokiniai skatinami atlikti savo sukurtus kūrinius.

Muzikos klausymasis. Turinio minimumas. *Žymiausi kompozitoriai. Etnografiniai Lietuvos regionai, jų muzikos ypatybės. Žymiausi Lietuvos kompozitoriai.*

Vakarų muzikos istorijos ir lietuviškosios muzikos studijavimas. Šiuolaikinės (XX–XXI a.) stilistinės kryptys. Kūriniai modeliai, iliustruojantys stilistinę kryptį (pvz., klasicizmą – J. Haydno kvartetai ar simfonijos arba kiti kūriniai, tiksliai iliustruojantys stilistines klasicizmo ypatybes; sutartinės, kaip Aukštaitijos regionui būdinga dainų rūšis, ir pan.). Kūriniai, geriausiai atskleidžiantys individualų kompozitoriaus stilių (pvz., W. A. Mozarto simfonijos Nr. 40 pirmoji dalis, „Mažoji nakties muzika“ ir pan., L. van Beethoveno Penktosios simfonijos pirmoji ir ketvirtoji dalis ir Devintosios simfonijos finalas, Patetinės sonatos pirmoji dalis; M. K. Čiurlionio simfoninė poema „Miške“, fortepijoniniai preliudai; B. Kutavičiaus „Paskutinės pagonių apeigos“; „Pink Floyd“ grupės „Dar viena plyta sienoje“ („Another Brick in the Wall“) iš albumo „Siena“ („The Wall“) ir pan.).

9.5.2.2. Muzikos kalba

Ritmika. Garso trukmių santykio ir pulsacijos pojūčio ugdymas. **Turinio minimumas.** *Iš klausos pakartojami nesudėtingi ritmikų pratimai. Ritminės im-*

provizacijos perkusiniaus instrumentais skambant muzikos kūriniui. Nesudėtingi kūno ritmikų pratimai.

Kartojama ir įtvirtinama žemesnėse klasėse įgyta patirtis. Kuriami ir užrašomi kūno ritmikų pratimai arba žinomos dainos ritmas užrašomas kūno ritmikų partitūra.

Melika. Garso aukščio skirtumų ir melodikos pojūčio ugdymas. **Turinio minimumas.** *Iš klausos atliekamos išgirstos melodinės slinktytys.*

Kartojama ir įtvirtinama žemesnėse klasėse įgyta patirtis. Aiškinamasi atonalumo principas.

Išraiškos elementai. Turinio minimumas. *Išgirsti ir taisyklingai įvardyti mokytojo nurodytus muzikos kalbos elementus.*

Kartojama ir įtvirtinama žemesnėse klasėse įgyta patirtis, siekiama tiksliai vartoti sąvokas.

Formos. Analizuojamos būdingiausios stilistinei kryptčiai tikslios (pvz., klasicizmas – sonatos forma ir pan.) ir neapibrėžtos (pvz., minimalizmas – T. Riley „In C“ ir pan.) kūrinių formos, serializmo principas.

Stilistinės epochos. Vakarų muzikos istorijos epochos. Šiuolaikinės muzikos stilistinės kryptys: spektrinė muzika, minimalizmas, serializmas, aleatorika; ekspresionizmas, impresionizmas, romantizmas, klasicizmas, barokas, viduramžiai. Lietuvos muzikos raida Vakarų muzikos istorijos kontekste.

Kartojimas: muzikos rūšys, žanrai, formos, atlikėjų kolektyvų, balsų rūšys.

9.5.3. Vertinimas. 9–10 klasės

9.5.3.1. Šioje dalyje pateikiamas apibendrintas mokinių pasiekimų aprašas. Iš jo matyti, kaip muzikinė mokinių kompetencija (nuostatų, gebėjimų ir žinių visuma) reiškiasi trimis skirtingais lygiais: patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu. Aukštesnio lygio aprašas apima ir žemesnių lygių pasiekimus. Šio skyrelio medžiaga padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ugdymo koncentro pabaigoje ir numatyti tolesnius mokymosi uždavinius skirtingo pasirengimo mokiniams. Pateikiamu ir pagal savo darbo ypatumus bei įvaldytą turinį pakoreguotu aprašu galima vadovautis ir nustatant tarpinius pasiekimus.

* Šiame skyrelyje kursyvu išskiriama minimali turinio apimtis.

9.5.3.2. Mokinių pasiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės

Lygiai Pasiekimų sritys	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikinė raiška	Padainuoja pasirinktą žinomą dainą ar ritmiškai padeklamuoja (repuoja) pasirinktą ar savo sukurtą tekstą. Iš natų ar mintinai daugiabalsiame kūrinyje pagroja paprasčiausią partiją. Pasirinktomis priemonėmis sukuria nedidelės apimties kompoziciją. Savo kūrybą pristato tik klasėje.	Tiksliai intonuodamas padainuoja dvi (ar daugiau) pasirinktas skirtingos stiliškos ir faktūros dainas (pvz., sutartinę ir šiuolaikinę autorinę dainą) ir (arba) ritmiškai padeklamuoja (repuoja) pasirinktą ar savo sukurtą tekstą. Dainuodamas perteikia dainos stiliaus ypatybes. Pagroja daugiabalsio instrumentinio kūrinio partiją. Sukuria aiškios struktūros vokalinę ar instrumentinę kompoziciją, nusako kūrinio sumanymą. Kurdamas vartoja išmokus muzikos kalbos elementus, naudojasi prienamomis kompiuterių programomis. Muzikinės raiškos rezultatus pristato bendruomenei, sklaidai naudojasi informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.	Išraiškingai ir laisvai padainuoja įvairios stiliškos ir faktūros dainų. Išraiškingai perteikia atliekamų dainų stiliaus ypatybes, vartoja būdingus muzikos kalbos elementus. Melodiniu instrumentu mintinai pagroja pasirinktą solinį kūrinį perteikdamas jo stiliaus ypatybes. Iš natų arba mintinai groja daugiabalsio instrumentinio kūrinio partiją. Sukuria dainų ar instrumentinių kūrinių, kūrybingai vartoja išmokus muzikos kalbos elementus, naudojasi kompiuterių programomis, išmano ir taiko dramaturgijos principus. Atsižvelgdamas į savo gebėjimus randa tinkamą savo kūrybos sklaidai vietą, atrenka kūrinius, pristato juos, domisi kitų kūrybine veikla, rašo viešus atsiliepimus.
Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas	Klausydamas muzikos atpažįsta ir įvardija žinomus kūrinius. Įvardija nurodytus muzikos kalbos elementus. Kai kuriuos kūrinius teisingai priskiria stilistinei epochai.	Atpažįsta ir įvardija klasėje klausomus žymiausių epochos kūrinius. Klausydamas muzikos atpažįsta ir apibūdina individualų kompozitoriaus stilių, stilistinę epochą. Paaiškina, kaip estetiniai istorinio laikotarpio idealai, socialinė padėtis, kūrėjo individualybė atsiliepė analizuojamo kūrinio pobūdžiui.	Nurodo įvairių epochų muzikos kūrinių stilistinius skirtumus. Atpažįsta ir įvardija klasėje klausomus žymiausių epochos ir kompozitoriaus kūrinius, žino ir daugiau vieno ar kito kompozitoriaus kūrinių. Susieja kūrėjo asmenybės, istorinio laikotarpio, socialinės padėties ypatybes ir paaiškina, kaip jos atsiliepia analizuojamo kompozitoriaus kūrybai.
Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje	Nusako asmeninę muzikinės veiklos svarbą.	Remdamasis savo patirtimi ir kitų sričių žiniomis analizuoja šiuolaikinio muzikinio pasaulio ypatumus, subkultūrų atsiradimą ir ypatumus. Paaiškina, kaip muzika veikia jo kasdienybę, nurodo mėgstamą muzikos kryptį.	Paaiškina subkultūrų atsiradimą ir socialines jų priežastis. Nusako estetinio muzikos idealo raidos dėsningumą, nurodo stilistinius bruožus, būdingus ir kitoms analizuojamo laikotarpio meno rūšims. Išsamiai apibūdina, kokį poveikį muzikinė veikla daro asmeninėms ypatybėms, apibūdina savo muzikinį skonį, pagrindžia savo pasirinkimą.

Lygiai	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Pasiekimų sritys			
Mokėjimas mokytis	Nusako savo muzikinius interesus, gebėjimų pobūdį ir tobulinimosi galimybes.	Numato savo muzikinių interesų plėtojimo būdus. Grįžtamąją informaciją panaudoja tolesnio mokymosi tikslais. Tikslingai naudojami muzikos mokymosi strategijomis, vartoja taisyklingą kalbą ir terminiją. Naudojami įvairiais informacijos šaltiniais, informacinėmis komunikacinėmis priemonėmis. Apibūdina savo išgyvenimus klausant, kuriant ir atliekant muziką, nusako kylančius sunkumus.	Numato savo muzikinės patirties ir įgūdžių tobulinimo būdus, grįžtamąją informaciją panaudoja keldamas naujus tikslus, pats teikia pasiūlymų ir konstruktyvios kritikos kitų mokinių veiklai. Tikslingai ir veiksmingai naudojami muzikos mokymosi strategijomis. Kalba vaizdžiai, taisyklinga ir dalykiškai tikslia kalba. Kitiškai naudojami įvairiais informacijos šaltiniais, randa naujų vertingų internetinių nuorodų ir dalijasi jomis.